

ความเป็นกลางกับการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

ก่อนที่จะศึกษาถึงท่าทีและบทบาทของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในการเมืองโลก ควรจะศึกษาถึงความหมายของความเป็นกลางกับการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดเสียก่อน ว่ามีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งความหมายของคำว่า "ความเป็นกลาง" นั้น ได้มีการนำมาใช้เพื่อให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองโลกมากขึ้นในระยะเวลาสี่สิบปีที่ผ่านมา แต่ใช้กันอย่างคลุมเครือไม่ชัดเจน เพราะมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหลายคำ เช่นความเป็นกลางในสงคราม (Neutrality) การกำหนดให้เป็นกลาง (Neutralization) ความเป็นกลางในทางการเมือง (Neutrality) และการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (Non-Alignment) เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาว่าจะใช้ความหมายของคำว่า "ความเป็นกลาง" ในทางการเมืองโลกให้ถูกต้องได้อย่างไรจึงได้มีการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า "ความเป็นกลาง" เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

ความเป็นกลางในสงคราม (Neutrality)

นักกฎหมายระหว่างประเทศได้ให้ความหมายของความเป็นกลางไว้มากมาย เช่นชาลส์ เฟนวิก (Charles Fenwick) กล่าวไว้ในหนังสือกฎหมายระหว่างประเทศว่า

"...สถานะทางกฎหมายของรัฐใด ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมสงครามระหว่างรัฐคู่สงครามหรือกลุ่มของรัฐอื่น ๆ โดยคงไว้ซึ่งสิทธิบางประการต่อคู่สงคราม และยอมรับหน้าที่ในการปฏิบัติต่อรัฐคู่สงครามบางอย่างตาม

ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายจารีตประเพณี อนุสัญญาหรือสนธิสัญญา
ระหว่างประเทศ" ๑

(...the legal position of a state which remained aloof from a war between two other states or groups of states while maintaining certain rights towards the belligerents and observing certain duties prescribed by customary law or by international conventions or treaties)

ในหนังสือ Encyclopedia Britannica ได้ให้ความหมายของ
ความเป็นกลางดังนี้

...สถานะทางกฎหมายที่เกิดจากการที่รัฐใดไม่ได้เข้าร่วมในสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐอื่น และการคงไว้ซึ่งการวางตัวในการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับประเทศคู่สงคราม ตลอดจนประเทศคู่สงครามใดยอมรับการวางตัวดังกล่าว ซึ่งสถานะทางกฎหมายนี้ไดก่อกำเนิดสิทธิและหน้าที่เป็นการตอบแทนกันระหว่างรัฐที่เป็นกลางกับรัฐคู่สงคราม^๒

(...the legal status arising from the abstention of a state from all participation in a war between other states, the maintenance by it of an attitude of impartiality in its dealings with the belligerent states, and the recognition by the latter of the abstention and impartiality. From this legal states

---

๑ Charles G. Fenwick, International Law. (New York: Appleton Century Crofts, 1948), p. 611.

๒ Encyclopedia Britannica 16 (1959) : 260.

arise the rights and duties of neutral and belligerent states respectively)

แอล.โอเพนไฮม (L. Oppenheim) ได้กล่าวไว้ในหนังสือกฎหมายระหว่างประเทศว่า "ความเป็นกลางอาจหมายถึง การที่รัฐที่สามได้วางตัวไม่เข้า กับฝ่ายใดของสงคราม และได้รับการรับรองจากรัฐคู่สงครามในการวางตัวดังกล่าว นั้น ซึ่งก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างรัฐที่ไม่เข้ากับฝ่ายใดนั้นกับรัฐคู่สงคราม"

(Neutrality may be defined as the attitude of impartiality adopted by third states towards belligerents and recognized by belligerents, such attitude creating rights and duties between the impartial states and belligerents)

จากข้อความดังกล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าความเป็นกลางในสงคราม (Neutrality) ตามความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศนั้นหมายถึง

๑. การที่รัฐประกาศหรือแสดง เจตนาโดยชัดเจนที่จะไม่เข้าร่วมกับ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐอื่น
๒. ประเทศคู่สงครามได้ยอมรับการวางตัวเช่นว่านั้น
๓. การประกาศความเป็นกลางดังกล่าวจะก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ เป็นการตอบแทนกันระหว่างรัฐที่เป็นกลางกับรัฐคู่สงคราม ซึ่งพอสรุปเป็นหลัก ใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

สิทธิของรัฐเป็นกลาง

๑. รัฐคู่สงครามจะต้อง เคารพและไม่ละเมิดอาณาเขตของรัฐเป็นกลาง
๒. รัฐเป็นกลางมี เสรีภาพที่จะทำการค้าขายระหว่างกันเองและกับรัฐ คู่สงคราม

^๑ L. Oppenheim, International Law, vol. 2: Disputes, War and Neutrality (London: Longmans Green and Co., 1952), p. 653.

หน้าที่ของรัฐเป็นกลาง

๑. รัฐเป็นกลางต้องละเว้นการให้ความช่วยเหลือใด ๆ แก่ประเทศคู่สงครามไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม
  ๒. รัฐเป็นกลางต้องให้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันแก่ประเทศคู่สงคราม
- นอกจากนี้ ความเป็นกลางในสงครามอาจเป็นได้ใน ๒ กรณีคือ ความเป็นกลางชั่วคราวและความเป็นกลางถาวร

ความเป็นกลางชั่วคราว ได้แก่กรณีที่เกิดสงครามขึ้นระหว่างรัฐอื่น และรัฐที่เป็นกลางแสดงเจตนาที่จะไม่เข้าร่วมในสงครามครั้งนั้น ความเป็นกลางในกรณีเช่นนี้ เริ่มต้นเมื่อเจตนาของรัฐที่จะวางตัวเป็นกลางได้รับการยอมรับนับถือโดยรัฐคู่สงคราม และสิ้นสุดลงเมื่อสงครามยุติลง หรือรัฐที่เป็นกลางคัดสินใจเข้าร่วมสงคราม หรือเมื่อรัฐคู่สงครามฝ่ายหนึ่งปฏิเสธไม่ยอมรับนับถือความเป็นกลางนั้นต่อไป

ดังเช่น ความเป็นกลางของสหรัฐอเมริกาในระยะแรกของสงครามโลกทั้งสองครั้ง จึงสิ้นสุดลงเมื่อสหรัฐอเมริกาคัดสินใจเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายพันธมิตรในระยะหลังของสงคราม

ส่วนความเป็นกลางถาวร นั้น ได้แก่กรณีที่รัฐแสดงเจตนาที่จะวางตัวเป็นกลางตลอดไปในสงครามที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตระหว่างรัฐอื่น ความเป็นกลางถาวรอาจเป็นผลจากการแสดงเจตนาโดยลำพังของรัฐที่ประสงค์จะวางตัวเป็นกลาง เช่น ในกรณีของสวิตเซอร์แลนด์หรืออาจเป็นผลของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เช่น ในกรณีของสวิสเซอร์แลนด์หรือเนื่องจากการกระทำหลายครั้งหลายคราวยุโรปประกอบกัน เช่น ในกรณีความเป็นกลางของออสเตรีย ซึ่งสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศของรัฐที่เป็นกลางถาวร เมื่อเกิดสงครามขึ้นแล้ว รัฐที่เป็นกลางถาวรยังมีหน้าที่ในยามปกติที่จะต้องละเว้นการกระทำบางอย่างซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ที่อาจมีผลเสื่อมเสียต่อสถานะความเป็นกลางของตน เมื่อเกิดสงครามขึ้นในอนาคต และยอมมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นกลางถาวร ดังกล่าวนี้นี้ด้วย

การกำหนดให้เป็นกลาง (Neutralization)

การกำหนดให้เป็นกลาง เป็นการดำเนินการตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยที่รัฐ ๆ หนึ่งได้ยึดถือสภาพความเป็นกลางอย่างถาวรทั้งในยามสันติและในยามสงคราม และได้รับการยอมรับและการคุ้มกันจากรัฐอื่น ซึ่งรัฐที่ถูกกำหนดให้เป็นกลาง และรัฐที่ค้าประกันต่างก็มีสิทธิและข้อผูกพันซึ่งกันและกัน เพื่อวัตถุประสงค์ในการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ซึ่งรัฐที่ถูกกำหนดให้เป็นกลาง (Neutralization) จะต้องมีความสิทธิและหน้าที่ดังนี้

สิทธิ

๑. รัฐผู้ค้าประกันจะต้องละเว้นการใช้นโยบายบีบบังคับต่อรัฐที่ได้รับการค้าประกัน
๒. รัฐที่ได้รับการค้าประกันมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้รัฐผู้ค้าประกันช่วยเหลือในกรณีที่เกิดสภาพความเป็นกลางถูกละเมิด

ส่วนหน้าที่นั้น

๑. มีพันธะที่จะต้องละเว้นการใช้กำลังทางทหาร เพื่อการใด ๆ ยกเว้นการป้องกันตนเองและการรักษาความสงบภายใน
๒. ไม่อาจเข้าร่วมเป็นภาคีพันธมิตรทางทหาร และจะต้องถอนตนออกจากพันธมิตรดังกล่าวที่มีอยู่แต่เดิม
๓. มีพันธะที่จะต้องไม่ยอมให้รัฐอื่นใช้ดินแดนของตน เพื่อจุดมุ่งหมายทางการทหาร

นอกจากนี้รัฐผู้ค้าประกันยังต้องมีหน้าที่ดังนี้คือ เคารพสถานะและบูรณาภาพดินแดนของรัฐที่ถูกกำหนดให้เป็นกลาง และช่วยเหลือเพื่อรักษาสถานะและบูรณาภาพดินแดนในกรณีของประเทศอื่นละเมิด แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดสิทธิที่จะเข้าแทรกแซงทั้งโดยลำพังและร่วมกับประเทศอื่น เมื่อมีการละเมิดดังกล่าว ซึ่งแล้วแต่เงื่อนไขในข้อตกลงที่ได้ทำกันไว้

คัง เซนกรณีของ เบลเยี่ยมในศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อรัสเซีย ออสเตรียและ
ปรัสเซียไค้ชัยชนะไปเสียแล้ว มีความประสงค์ที่จะสร้างกำแพงระหว่างประเทศ
เหล่านั้นกับฝรั่งเศส จึงได้ประกาศให้ เบลเยี่ยม เป็นกลาง

ส่วนความเป็นกลางของสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นกลางที่ถาวรนั้น เป็นผล
ของคองเกรสแห่งเวียนนาในปี ค.ศ. ๑๘๑๕ ซึ่งกำหนดให้สวิสเซอร์แลนด์เป็น
กลางเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประเทศในยุโรปโดยการทำสนธิสัญญาระหว่าง
ประเทศ ซึ่งในปัจจุบันนี้สวิสเซอร์แลนด์ก็ยังดำรงความเป็นกลางที่ถาวรอยู่
และเป็นเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติอีกด้วย
ทั้งนี้เนื่องจากกฎบัตรสหประชาชาติได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามมติ
ของคณะมนตรีความมั่นคง รวมทั้งวิธีการทางทหารด้วย ถ้ามีความจำเป็น ซึ่งเป็น
เหตุให้สวิสเซอร์แลนด์ไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้

ความเป็นกลางในทางการเมือง (Neutrality)

เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อประเทศ
ต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจมีการแบ่งแยกและวางตนเป็นศัตรูต่อกัน
เนื่องจากความคิดเห็นทางการเมือง หรือลัทธินิยมที่แตกต่างกับประเทศอื่น ๆ
โดยเฉพาะประเทศเล็กที่ไม่ประสงค์จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแบ่งแยก
กันกล่าว ซึ่งคิดที่จะวางตัวเป็นกลาง การวางตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งในกรณีที่มีการขัดแย้งความคิดเห็นทางการเมือง หรือลัทธินิยมทางการเมือง
ระหว่างรัฐอื่นเช่นนี้ เรียกว่าความเป็นกลางทางการเมือง (Neutrality)

เนื่องจากความเป็นกลางทางการเมืองนั้น เป็นวิวัฒนาการทางการเมือง
ระหว่างประเทศ ซึ่งมีใจเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศ ความเป็นกลางทาง
การเมืองจึงไม่มีรูปแบบที่กำหนดไว้แน่นอน ในทางปฏิบัติความเป็นกลางในทาง
การเมืองจึงมีรูปแบบต่าง ๆ กันไปตามความเหมาะสมของสภาพของรัฐที่เกี่ยวข้อง
และสถานการณ์ระหว่างประเทศเป็นกรณี ๆ ไป

นอกจากนี้ ความเป็นกลางในทางการเมือง เป็นเพียงแนวโน้มนำที่แสดงถึงการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และมีความประสงค์ที่จะมีบทบาทในการเมืองโลกโดยไม่เข้าไปผูกพันกับการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันระหว่างประเทศมหาอำนาจ ๑

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปแล้ว ความเป็นกลางในทางการเมือง เป็นการแสดงความทะเยอทะยานของผู้นำของรัฐในการที่จะให้มีฐานะทางการเมือง และการทหารในระดับระหว่างประเทศอย่างเสมอภาคเช่นเดียวกับประเทศมหาอำนาจ โดยใช้วิถีทางการเมืองต่าง ๆ โดยไม่เข้าไปผูกพันทางการเมือง และการทหารกับรัฐอื่น ๒

ดังนั้น กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-aligned countries) ซึ่งยึดถือนโยบายต่างประเทศว่าจะไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่มีการขัดแย้งทางความคิด หรือลัทธินิยมทางการเมืองระหว่างรัฐอื่น ๆ จึงเป็นลักษณะความเป็นกลางทางการเมืองลักษณะหนึ่ง

ความหมายของการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดมีถือว่าเป็นสภาวะทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึงรัฐที่ประกาศตนเองเป็นเอกเทศจากกลุ่มที่เป็นปรปักษ์กัน และประกาศตนเป็นอิสระจากความผูกพันกับรัฐอื่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการผูกพันทางการเมืองการทหารกับกลุ่มมหาอำนาจใด ๆ ในโลก และจะพิจารณาประกาศนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเห็นสมควรตามที่รัฐนั้นเป็นผู้กำหนดคุณค่าเอง

๑

Lawrence W. Martin, Neutralism and Nonalignment.

(New York: Frederick A. Praeger, 1962), p. 28.

๒

Paul F. Power, Neutralism and Disengagement. (New York:

Charles Scribner's Sons, 1964), p. 1.

อีกประการหนึ่ง การไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดเป็นการที่รัฐนั้นดำรงความเป็นกลางในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และอาจเลิกความเป็นกลางนั้นเสียในระยะเวลาต่อมาก็ได้ หรือในทางตรงกันข้ามอาจจะดำเนินนโยบายความเป็นกลางต่อไปอีก เช่นสหรัฐอเมริกาวางตัวไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในตอนต้นของสงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ และได้เข้าร่วมกับฝ่ายพันธมิตรในระยะหลังต่อมา หรือการที่สวีเดนวางตัวเป็นกลางโดยตลอดในระหว่างสงครามโลกทั้ง ๒ ครั้ง ทำให้สวีเดนแปรสภาพจากการไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาเป็นการวางตัวเป็นกลาง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนั้น ไม่ถือว่าเป็นการวางตัวเป็นกลาง แต่น่าจะเรียกว่าเป็นขั้นแรกที่จะก่อให้เกิดความเป็นกลางขึ้นในภายหลังมากกว่า *

นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-alignment) ตามที่เข้าใจกันอยู่ในปัจจุบัน ได้เริ่มประกาศใช้เป็นทางการกันมาตั้งแต่การประชุมสุดยอดครั้งแรกที่กรุงเบลเกรดเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๑ เป็นต้นมา ส่วนในการประชุมขั้นเตรียมการสำหรับการประชุมสุดยอดครั้งแรก ซึ่งได้จัดขึ้นที่กรุงโคโรนาในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๑ ก่อนหน้าการประชุมสุดยอดครั้งแรกนั้น ประมาณ ๒ เดือน ก็ยังเรียกประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดว่า "ประเทศที่ไม่ผูกมัด" (uncommitted countries) แต่เมื่อเริ่มการประชุมสุดยอดครั้งแรกที่กรุงเบลเกรด ได้เรียกประเทศที่เข้าร่วมประชุมนี้ว่า "ประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-aligned countries)

ทั้งนี้นับว่าเป็นความคิดริเริ่มของประธานาธิบดีไอโดแห่งยูโกสลาเวีย ส่วนประธานาธิบดีสเซอร์แห่งอียิปต์ ประธานาธิบดีกูการ์โนแห่งอินโดนีเซีย และนายก-

---

* Michael Brecher, "Neutralism: An Analysis," in Readings in International Relations, ed. Francis J. Adams (Department of Social Sciences, United States Military Academy, 1964), p. 164.

รัฐมนตรี เนรูห์แห่งอินเดีย ซึ่งผู้นำของประเทศเหล่านี้ได้กล่าวถึงนโยบายการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดโดยเรียกชื่อต่าง ๆ กัน และให้คำอธิบายต่าง ๆ กัน เช่น ประธานาธิบดีคีโตแห่งยูโกสลาเวียได้เรียกว่า "active coexistence" ซึ่งหมายถึงการต่อต้านการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการผูกมิตร และจะดำเนินนโยบายต่าง ๆ อย่างอิสระ รวมทั้งการต่อต้านอิทธิพลจากภายนอกอย่างเข้มแข็ง เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งเอกราชและอิสรภาพ^๒ ประธานาธิบดีนัสเซอร์แห่งอียิปต์และประธานาธิบดีเอ็นกรูมาแห่งกานาได้เรียกนโยบายนี้ว่า "positive neutralism" ซึ่งหมายถึง "นโยบายที่ไม่ผูกพันทางอุดมการณ์หรือทางทหารกับประเทศมหาอำนาจประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือกลุ่มมหาอำนาจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ^๓ ประธานาธิบดีชูการ์ โนแห่งอินโดนีเซียได้กล่าวถึงนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในที่ประชุมที่กรุง เบด เกรควา "นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดนั้นไม่ได้เป็นเพียงนโยบายที่แสวงหาแต่สถานะความเป็นกลาง เฉพาะในกรณีที่เกิดสงครามขึ้นเท่านั้น แต่นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดยังคงไข่มุ่งถึง เอกราช สันติภาพและความยุติธรรมในสังคมให้คงอยู่ตลอดไปอย่างเข้มแข็งอีกด้วย..."^๔ และนายกรัฐมนตรีนีรูห์แห่งอินเดียได้เรียกนโยบายนี้ว่า peaceful area policy, peaceful co-existence และ non-alignment ซึ่งหมายถึงว่า "รัฐเอกราชที่ดำเนินนโยบายของตนอย่างอิสระ"^๕

^๑ พยง ชูติกุล, "ประเทศไทยจะเป็นกลางได้หรือไม่," วิทยารักษ

(ตุลาคม ๒๕๒๑) : ๒๓.

^๒ Cecil V. Crabb Jr., The Elephant and the Grass. (New York: Frederick A. Praeger, 1965), p. 11.

^๓ Ibid.

^๔ Paul F. Power, Neutrality and Disengagement, p. 95.

^๕ Cecil V. Crabb Jr., The Elephant and the Grass, p. 11.

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่านโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หรือ non-alignment นั้น คือการดำเนินนโยบายต่างประเทศไปในทางที่ไม่ผูกพันตนเองในทางทหารกับฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งระหว่างกลุ่มพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา กับของสหภาพโซเวียต หรืออีก นัยหนึ่งคือ ต้องการจะวางตัวเป็นกลางในระหว่างสองฝ่ายนี้ ไม่ว่าในยามสงครามหรือ ในยามปกติ ด้วยเหตุนี้ นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-alignment) ซึ่งมีลักษณะ คล้ายคลึงกับความเป็นกลางในทางการเมือง (neutrality) ซึ่งประสงค์จะวางตัว เป็นกลางในระหว่างความขัดแย้งหรือลัทธินิยมทางการเมืองที่แตกต่างกัน การยึดถือ นโยบายดังกล่าวนี้ อาจเปลี่ยนแปลงเมื่อไรก็ได้ เพราะถือว่าการกำหนดนโยบาย ต่างประเทศนั้น เป็นสิทธิเด็ดขาดของแต่ละรัฐ คือไม่ใช่เป็นการปฏิบัติตามพันธะที่ได้ ตกลงกันไว้ เช่นสนธิสัญญาหรือกติกาสัญญาแต่อย่างใด

นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หรือ (non-alignment) มีความหมายต่างกับ ความเป็นกลางในสงคราม (neutrality) ซึ่งเป็นฐานะทางกฎหมาย และได้ จักัดขอบเขตอยู่แต่เฉพาะสิทธิและหน้าที่ระหว่างประเทศที่ทำสงครามกับประเทศที่ เป็นกลางในสงครามเท่านั้น ^๒ กล่าวคือ ประเทศเหล่านี้จะต้องปฏิบัติตาม กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความเป็นกลางในยามสงคราม เช่นไม่ยินยอมให้ ประเทศคู่สงครามเข้ามาตั้งฐานทัพในดินแดนของตน และไม่ให้ความช่วยเหลือทาง ทหารอย่างใดทั้งสิ้นแก่ประเทศคู่สงคราม

005033

ส่วนนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดนั้น เป็นฐานะทางการเมืองซึ่งกลุ่มประเทศ ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดนั้นมีจุดมุ่งหมายและหลักการต่าง ๆ ในการเสริมสร้างระบบใหม่ทาง การเมืองระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ทางกันเศรษฐกิจ ^๓

^๑ Ibid.

^๒ Nyron Weiner, "Neutrality and Nonalignment," International Encyclopedia of Social Sciences 2 (1968): 166.

^๓ Dr. Bojana Tadić, "Non-Alignment and Neutrality in the Contemporary World," Review of International Affairs 27 (June 1977): 10.

ประการที่สอง นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หมายความว่าต่างกับรัฐที่ถูกกำหนดให้เป็นกลาง (neutralized state) เช่น สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย และลาว (สมัยก่อนเป็นคอมมิวนิสต์) ตรงที่ว่า ประเทศที่ถูกกำหนดให้เป็นกลางนั้น จะมีประเทศอื่น ๆ ส่วนมากได้แก่ประเทศมหาอำนาจค้ำประกันฐานะความเป็นกลางของตน ซึ่งจะกระทำในรูปของสนธิสัญญาหรือข้อตกลง

ส่วนนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดนั้น ไม่มีประเทศใดนอกจากตนเองที่จะค้ำประกันฐานะความเป็นกลางของตนเอง

ประการที่สาม ประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ไม่ถือว่าตนมีพันธะที่จะต้องวางตัวเป็นกลางต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่หรือที่เกิดขึ้นในโลก ทั้งเช่น สวีเดน และฟินแลนด์ปฏิบัติอยู่ แต่จะพิจารณาคัดสินปัญหาระหว่างประเทศตามเนื้อหาของปัญหานั้น ๆ และจะให้การสนับสนุนประเทศที่ตนเห็นว่า เป็นฝ่ายถูก และจะคัดค้านประเทศที่ตนเห็นว่า เป็นฝ่ายผิด

ประการสุดท้าย ข้อแตกต่างระหว่างรัฐที่ถูกกำหนดให้เป็นกลางกับรัฐที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ได้แก่ พวกแรกมักจะเป็นพวกวางเฉย (passive) ส่วนพวกหลังมักจะเป็นพวกไม่วางเฉย (active) ในการแสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมในการเมืองระหว่างประเทศ

จากข้อความดังกล่าวมานี้ จะเห็นถึงความคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันของความเป็นกลางกับการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดดังกล่าวมาแล้ว และในบทความต่อไปจะกล่าวถึงความ เป็นมาของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รวมทั้งวัตถุประสงค์ของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด